

Vt autem hæc sunt differentia in ingenijs humanis non institutis educatione aliqua, uel legibus, uel disciplinis, ita similes sunt differentia in humanis naturis, societate hominum, artibus atq; disciplinis excultis. Quaedam enim ad disciplinarum artiumq; institutiones naturaliter, & motu mentis proprio inclinantur, eas amant, discunt, exercent, illisq; morem gerunt, & admiratione earum capiuntur, Quaedam autem ita sunt affectæ, ut non solum naturaliter oderint artes, easq; contemnant, nec quidq; operæ illis concedant, sed etiã earum cultores prosequantur odijs & male de ijs sentiant, conenturq; eos à motibus suis honestis, ad Cyclopicam ferociam & ignauiam, uoluptatibus, ac ocijis deditam cogere.

Contra hæc monstra utiliter Scholæ sunt institutæ ab antiquitate, & in ijs Præceptores magno cum fructu præficiuntur. Nam in scholis præceptorum admonitionibus bonorum mentes adiuuantur, tum ut artes, ad quas naturaliter feruntur, tanto faciliore labore possint assequi, tum uero ut Cyclopium impetus, & naturas repræmere atq; longe ab artibus arceri possint.

Hæc dum cogito, amplissimi ac honestissimi uiri, pater ac domini obseruandissimi, patris mei amantissimi Ioannis Schoneri iucunda recordatio occurrit animo meo. Cuius mentem, animi motus, consilia & doctrinam, & si non potuerim præ adolescentiæ meæ imbecillitate penitus introspicere, tamen memor sum eum cum amicis, & familiaribus suis, qui frequenter ad eum uisendi gratia ueniebant, sæpe disserere de astrorum motibus, naturis, de eorum uiribus & actionibus. Memor sum etiam, eum iuentutem (quæ ei in eiusmodi disciplinis erudienda commissa erat à uestra Prudentia & Amplitudine) hortari ad harum rerum contemplationes. Vidi eum sæpenumero demonstrare adolescentibus proprijs organis, aut etiam linearibus demonstrationibus, nonnunq; uero computationibus Mathematicis, motus uarios siderum, eorum magnitudines, & mille distantias. Audiebam eum docere iuentutem de uiribus & potentijs eorum, quas non in humanam naturam, & in humanas euentus tantum habent, sed etiam in omnia quæ ex elementis constant. Sæpe astra non signa tantum esse aiebat, quemadmodum Trophæa olim uictoriæ signa erant, sed affirmabat ea esse causas agentes, ut ex quibus in omnibus ex elementis compositis mutationes, & euentus subinde producerentur, atq; ob has actiones sidera etiam signa esse aiebat.

Non erat pater amans ocij, si familiares & amici aberant, si docendi munus eodie perfecerat, uel scribendis iudicijs incumberebat, uel computabat, uel etiam ad astra oculos dirigebat, aut instrumentis conficiendis operam dabat. Hæc in patre meo animaduertebam, dum circa eum in adolescentiâ mea uersabar, ac nunc quidem conijcio ex his uitæ suæ actionibus, eum relictis quotidianis curis domesticis & uoluptatibus, ad cognitionem siderum, & harum artium amorem admodum inclinatum fuisse, cum eis assidue indulserit.

At in hac iuuenili mea ætate cum incido in patris mei monumenta, ac ea accuratius introspicio, Quos labores? Quas curas? Quas deniq; lucubratiões nocturnas in eo depræhendo? Animaduerto enim quod artibus Mathematicis & Astrologicis intereuntibus propemodum ante suam ætatem, ipse primus hac nostra ætate subuenerit opera sua. Cum enim naturæ beneficijs, & institutione adiutus eas exerendas in manus sumpserit, ipse multa in eis inuenit ex seipso, maiorum autem opera recognouit, & docendi aditum ad eas iuentuti patefecit.

Ac cum Ioannis Regiomontani opera quæ reliquit in his artibus Europæ, prope